Levent
Şentürk

Kentlerin Ayakbilimi

Oulipo. Simülasyon teorisi. Mimari. Varlıkbilim. Asefali. Gökyüzünde bir ayak. Olasılık evreninde bir tura. Mikrologya. Epik Defans Tutanakları. Video oyunları. Kurgular. Döngüler. Parçalar.

can lab

Can Yayınları
Bu tanıtım kopyası
Can okurları için
özel olarak hazırlandı.
Can Yayınları

LEVENT ŞENTÜRK

KENTLERİN AYAKBİLİMİ

Can LAB

Kentlerin Ayakbilimi, Levent Şentürk
© 2022, Levent Şentürk
© 2022, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Nisan 2022, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörleri: Berkan M. Şimşek, Selim Bektaş
Editör: Selim Bektaş
Düzelti: Ebru Aydın
Mizanpaj: Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: İMAK Basım Yayın Ticaret ve Sanayi Limited Şirketi
Akçaburgaz Mah. 137. Sokak. No: 12
Esenyurt, İstanbul
Sertifika No: 45523

ISBN 978-975-07-5682-5

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com/9789750756825
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 43514

LEVENT ŞENTÜRK

KENTLERİN AYAKBİLİMİ

Can LAB

can

LEVENT ŞENTÜRK, 1974'te Eskişehir'de doğdu. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nden mezun oldu. Aynı kurumda çalışıyor. Potansiyel Mimarlık İşliği'nin (Pomi) ve Potansiyel Urbanizm İşliği'nin (Pourat) yürütücülerindendir. Kitapları: *İşaretname ve İntermezzo* (1998), *Doxa Yazıları* (2003), *Yerdeğiştirmeler Seçkisi* (2004), *Lilliput Masallar* (2004), *Dozerin Rüyaları* (2010), *Modulor'un Bedeni* (2011), *Kış Dönencesi* (2012), *Pomi* 2002-2012 (2012), *Mimarlığın Biyopolitika Sözlüğü* (2013), *Kiç Sözlüğü* (2014), *Kuir Mekân* (2015), *Kara Grotesk: Jan Švankmajer* (2015), *Yengeç Baladı* (2016), *Endişe Yengeçleri* (2018, Enis Batur'la birlikte), *Plastik Melek* (2020, Yort), *199+ Pomi'den Sonra Mimarlık / Architecture After Pomi* (2020).

leventsenturk@gmail.com.
Academia: https://ogu.academia.edu/LeventŞentürk.
Instagram: @pomi.potentialarchitecture

Doğa Özgür'e

içindekiler

I
Kentlerin Ayakbilimi
Bir Çöküş Sanayisinin Ana Hatları **15**

II
Tura Gelecek!
On Dört Atışta Tura'nın Geleceği **29**

III
Mikrologya
Yazarların İşleri **53**
Çocukla Yengecin Öyküsü **54**
Otobüs Kazası **55**
İzmaritin Dirilişi **56**
Liliput Masallar'a [2004] Birkaç Ek **57**
Rehberli Gezi **58**
Polisiyeye Giriş **61**
Cilt Perisi **64**
Antik Yunan'da Onanik Olimpizm **68**

IV

Göğün Parmak İzi **71**
Ölüler Listesi **74**
Dünya Yörüngesinde Ay'a Dört Seyahat **77**
Dünyanın En Cahil Halkı **79**
Açıklanamayan Bir Ziyaret **81**

V

Epik Defans Tutanakları **85**

VI

İnsanın ve Diğer Varlıkların Oluşumu Üzerine Kimi Gözlemler **117**
Olağandışı Bir Yaşamöyküsü **145**
Hiçin Maceraları **154**

I

Kentlerin Ayakbilimi
Bir Çöküş Sanayisinin Ana Hatları

Ayak'ı ilk tespit edenin kim olduğunu bilen yok. İnsanlar başlangıç hikâyeleri uydurmaya bayılır. Tarih kitaplarının çelişkili şekilde binlerce kaynak belirtmesi rastlantı değil. Günümüzde Ayak'ın başlangıcıyla ilgilenilmez olduysa ne çıkar, evrenin başlangıcıyla bile en fazla kaç kişi ilgili ki? Masmavi gökyüzünde kara bir nokta. Bu onun asırlar sürmüş larva dönemidir ki bunun ötesinde pek az şey merak ediliyor.

Askerî kurumlar herkesten önce haberdar olmuştur Ayak'tan – kesinkes. Ayak arşivleri açılıp ülkelerin gizli servis kayıtları ortaya dökülelі on yıl oluyor. Asırlar sürmüş askerî paranoya külliyatı için dünyanın her yerinde müzeler var ama araştırmacılardan başka kimsenin buralara uğradığı yok. Ancak üniversite kürsülerindeki doktora öğrencileri – bu çöplükten çıkanları yayınla yayınla bitiremiyorlardır. Üç kitaptan biri "Ayak tarihi" üzerineymiş güya. Onsuz bir geçmiş hiç varolmamış sanki.

Kentin tepesine heyula gibi dikildiği sabaha değin olanlar bu "nokta" dönemine ait.

Ayak gibi görünmeye başlayıp askerî sır olmaktan çıkınca, ilk korku dalgasıyla kaçışanlar arabalarıyla kentin bölünmüş yollarının sağ tarafını, kente akın edenlerse sol tarafını tıkadı. Ulusal Kitaplık o gün boşa çıkmış oldu – iyi ki de böyle oldu, nihayet devlet kendine bir iyilik yapıp kitaplığa ayırdığı ödeneği kesti; zararın neresinden dönülse kârdır.

Ayak öylece durmaya devam etti havada. Kaçışanlar birkaç hafta içinde yağmalanır korkusuyla evlerine döndü. Askerler kenti ablukaya aldı, felaket tellalı meraklılar bölgeyi terk etti.

Şehrin üzerinde Eskiçağlardan beri bu Ayak dolaşıyor ama o kadar da büyük bir haber sayılmaz bu. Başlarda gezegeni pas geçecek gökcisimlerinden olduğu varsayılmıştır belki de. Ulusal Kitaplık bir mitoloji kitaplığına dönüştüğüne göre, merak edenler bu masalları okuyabilir.

Ayak'ın yere yaklaştığı, yer değiştiren gölgesi nedeniyle uzun süre ispatlanamadan kaldı. Gel zaman git zaman gerçek ortaya çıktı. Ayak eninde sonunda yerle buluşacaktı. Ayağı yere basanlar zaten olacakları öngörüyordu. Çarpacağı düşüncesi önceleri paniğe yol açmış, şehir kargaşadan kurtulamamıştı. Böcek gibi ezilmek... Ayak'a yakın-uzak binlercesi yerinden yurdundan koptu, bir o kadarı yollarda telef oldu. Lanetlenmişlerdendiler. Mahalleler günler içinde hayalete dönüyordu. Ayak şehrin tepesindeydi ama ülke kasıp kavruluyordu işte.

Sadece Ayak'ın ayak olduğu kesinleşinceye kadarki süre içinde yayımlanmış kitaplara ayrılan kütüphane binasının Ulusal Kitaplık adını taşıması bile yeterince manidardır sanırım: Hurafe yığınına Ayakbilim denmesine, en cafcaflı mugalatanın müellifinin heykelinin kütüphanenin atriumuna konmasına ne buyrulur? Devletin eçhel kalemşorlarının kuşaklar boyu paraya boğduğu yettiydi zaten. Kütüphane, Ayakbilim adı dışında tek kelimesinin bilimsel değer taşımadığı koca bir cehalet anıtıydı. Gelgelelim, okullarda bilim tarihi, gökbilim ve sair adla okutulan şeyler buradan çıkma değilse neydi?

Gökyüzünde büyüdükçe şehrin üzerine kara gölgesi de düşer oldu. Doğup büyüdüğü yerler gölgede kalanlar karalar bağladı. Cinnet sokaklardaydı.

Ayak gökyüzünde büyümeye başladığında şehirde kargaşa ikiye katlandı, ortalık toz duman. Topuğu yuvarlaklaştı, gövdesi uzayıp inceldi, parmakları tek tek ayırt edilir oldu. Sol

Ayak. Kimin ayağı? "Tanrı'nın gazabı." "Deccal." "Şeytanın Ayağı." "İsa'nın Ayağı"... "Ayak tek olmaz, Sağ Ayak da yolda" diyenler, getireceği ilahî adalete inananlar mı ararsın; umut dağıtan, şirket, vakıf, tarikat kuran mı.

Gelecek (Sağ) Ayak'ın kurtarıcı olacağına bel bağlanan yıllar, Sol Ayak'ın dehşetini hafifletmese de, felaket duygusunu kısa süreliğine unutturabilmiştir belki de. Sağ Ayak cennet yerine konmuş, onun üzerinde yaşamak hayal edilmiş, ölüme çare onda aranır olmuştu.

Meçhul (ama mukadder) Sağ Ayak'a inananlarla inanmayanlar, yere yavaşça basıp duracağını kuranlarla onu kıyamet alameti sayanlar: Televizyonda her varsayımın her dereceden savunucusu. "Ayak, bir halkın ilk adımıdır," diyenler, gökten Ayakların yağmur gibi yağacağı kara günle çılgına dönenler... Vali nicelerini kovuşturdu, baş edemeyince hapsettirdi; hakkından gelemediklerini katletmekten çekinmedi. Belediyede, gazetelerde, yerel televizyonda en afyonlu hikâyenin ağır vaka demagogları köşeleri tuttu. Mevki makam masalcılara kaldı, rütbeler ve unvanlar hakeza. Devlet tüm gücüyle eğlenceye katıldı, bol bol ayak yıkayıcılığı yapıldı; çatlak sesler susturuluyordu. Amuda kalkmadan güne başlanmıyordu. Ayak daha gelmeden yalakalığı her yanı sardı. Kör umuttan, kesintisiz demagojiden geçilmez oldu. Tehlikenin yaklaştığı dönemler böyledir.

Tüketim alışkanlıkları körlüğün her türüyle taçlanmıştı. Şehirde güpegündüz açık havada şemsiyeyle dolaşmak, olur olmaz birbirinin ayağına kapanmak, göğe bakmayı engelleyen her tür oyuncak, takı, giysi, eşya ve protez... Ayak'ın tepesine çöktüğü şehrin her yanını devasa tenteler, her türden saçak kuşattı. Gökyüzünü bir anlığına görmek bile mümkün olmasın diye her seviyede, her tür geçirimsiz örtü inşa edildi. Sağlam paralar verip, göğe bakma istasyonlarına girilebiliyordu. Bakma süresi sınırlı, bakılabilen kısım küçücüktü; öyle ki,

Can Yayınları
Bu tanıtım kopyası
Can okurları için
özel olarak hazırlandı.
Can Yayınları

ISBN 978-975-07-5682-5

can

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

9 789750 756825